

Sak 203 S (2021-2022)

Dato: 27.04.2022

Vår ref.:

Deres ref.:

Representantforslag om å ta sosialt ansvar og hjelpe folk med gjeldsproblemer gjennom en styrking og utvidelse av Gjeldsregisteret

Finans Norge deler representantenes fremstilling av de faktiske forholdene. Utlånsforskriften sammen med gjeldsregistrene har bidratt til at færre får forbrukslån som de ikke kan håndtere. Finans Norge opplever at det er bred enighet om dette.

Det er også bred enighet om at gjeldsregistrene bør utvides til å omfatte andre typer gjeld enn kun usikret kreditt. Eksempelvis har Forbrukerrådet og Finans Norge tatt flere felles initiativer for å påskynde en utvidelse, både i media og direkte overfor Barne- og likestillingsministeren.

Argumentene mot å utvide gjeldsregistrene har vært personvern hensyn. Det var også argumentet da man diskuterte om gjeldsregister skulle etableres overhodet. Spørreundersøkelser viser at folk anser informasjon om personlig økonomi som sensitiv informasjon, og det er selvfølgelig viktig at denne ikke kommer på avveie. Erfaring fra gjeldsregistrenes drift i snart tre år viser imidlertid at sikkerheten i systemene er gode, og det har ikke vært lekkasjer fra systemene.

Finans Norge er enige i at personvern hensyn generelt er viktig. Den informasjonen som man nå i første omgang ønsker å utvide gjeldsregistrene til å omfatte, dvs pantesikret gjeld, er imidlertid offentlig tilgjengelig informasjon allerede. Som representantene imidlertid påpeker, er det nødvendig å få informasjonen inn i gjeldsregistrene fordi den offentlige informasjonen ikke er oppdatert i sanntid slik den vil være i gjeldsregistrene. En forbrukers skattemelding vil kunne gi informasjon som er over ett år gammel, og er slik sett ikke egnet som grunnlag for bankene når de skal gjøre sine kredittvurderinger.

Finans Norge har forståelse for at det kan være mer sensitivt ut fra et personvern hensyn å innlemme andre typer gjeld, og at det må utredes nærmere hvordan dette kan gjøres. Vi legger imidlertid til grunn at det er mulig å løse dette på en god måte innenfor personvernlovgivningens rammer. Det er omfattende forbrukervern hensyn i et mer omfattende gjeldsregister, og dette hensynet må veie tungt. Datatilsynet har lansert forslag om at personvern hensynene kan løses ved at hver enkelt forbruker gir samtykke til at gjeldsregistrene kan innhente opplysninger om gjelden deres. Finans Norge vil påpeke at det kan ikke er en tilfredsstillende løsning. Det er jo i de tilfellene hvor forbrukerne selv ikke kan eller vil bidra med riktige og fullstendige opplysninger hvor behovet for å hente disse opplysningene er størst, og det er fare for at disse personene heller ikke vil gi samtykke til at gjeldsregistrene henter inn disse opplysningene.

Finans Norge vil dessuten påpeke at det er viktig med like spilleregler for lik virksomhet. Det betyr at alle som i dag eller i fremtiden yter usikret kreditt (og etter hvert andre typer kreditt som måtte

inkluderes i registrene) må ha plikt til å levere opplysninger til gjeldsregistrene, og anledning til å hente informasjon ut av disse. Folkefinansieringsplattformer som tilbyr kreditt til privatpersoner er et eksempel på slik virksomhet.

Forslagsstillerne løfter frem to viktige hensyn ved gjeldsregistrene: At det skal være lettere for bankene å gjøre en god kredittvurdering, og ikke minst gi forbrukerne bedre oversikt over egen økonomi. Til det første: Det er ingen tvil om at gjeldsregistrene gjør de lettere for bankene å gjøre riktige kredittvurderinger, og jo mer informasjon registrene gir, jo bedre blir kredittvurderingen. Kravene til kredittvurdering følger av utlånsforskriften, som stiller opp klare regler for vurderingene. Det er Finanstilsynet som fører tilsyn med forskriften, og tilsynet ser ut til å legge til grunn at bankene har tilgang til flere og mer nøyaktige opplysninger enn det bankene kan hente ut av registrene i dag. Dersom registrene ikke utvides, må det også reflekteres i Finanstilsynets vurderinger etter utlånsforskriften, eller i selve utlånsforskriften. Til det andre: Barne- og familiedepartementet, med støtte hos Datatilsynet, er av den oppfatning at hensynet til at forbruker får bedre oversikt over egen økonomi ikke er et formål i gjeldsinformasjonsloven, og at en utvidelse og forbedring av registrene derfor ikke kan begrunnes i dette hensynet. Finans Norge er uenig i dette, da lovens formål er «å legge til rette for sikker, ordnet og effektiv registrering og utlevering av gjeldsopplysninger for å bidra til bedre kredittvurderinger og forebygge gjeldsproblemer blant enkeltpersoner» (vår understrekning). Etter vår vurdering må derfor hensynet til at forbrukere også får bedre oppdatert informasjon om egen økonomi kunne anføres som et argument for å utvide og forbedre gjeldsregistrene allerede i dag. Dersom det mot formodning er nødvendig med en presisering av formålet for å gjøre endringer som begrunnes i dette formålet slik departementet og Datatilsynet mener, er det Finans Norges oppfatning at dette uten ugrunnet opphold må legges frem som et forslag til lovendring.

For å løse personvernutfordringene med mer informasjon inn i gjeldsregistrene, har Finans Norge foreslått at det heller bør begrenses hvem som kan hente informasjon ut av registrene. Etter gjeldsinformasjonsloven kan utlevering skje til et begrenset antall aktører. De viktigste er aktører som skal foreta vurdering av en konkret lånesøknad (litt upresist sagt), samt den personen som opplysningen gjelder. I praksis har kretsen av hvem som kan hente informasjon fra registrene imidlertid blitt utvidet. For eksempel har man åpnet for at forbruker gjennom samtykke kan gi så og si hvem som helst tillatelse til å hente ut informasjon. I mange tilfeller er dette fornuftig: Forbruker kan få tilgang til informasjonen i nettbanken sin, og på den måten ha bedre oversikt over egen økonomi. I andre tilfeller er det ikke like fornuftig: Det er mange digitale tilbydere av prissammenligningstjenester. Disse har ingen formell rolle i kredittvurderingen, og heller ingen andre saklige grunnlag for å innhente informasjon. Det er imidlertid ikke sikkert forbruker forstår dette når hen blir bedt om å gi sitt samtykke.

Med vennlig hilsen
Finans Norge

[Sign]
Gry Nergård
Forbrukerpolitisk direktør